گزارش «شرق» از ادامه‌داربودن مسمومیت در مدارس دخترانه

وحشتی ادامه‌دار

نسترن فرخه: ماجرای مسمومیت در مدارس دخترانه هر روز نگران‌کننده‌تر از روز قبل می‌شود. دیروز مدارسی از اردبیل، کرمانشاه و چند مدرسه در تهران از پایه‌های ابتدایی تا دبیرستان شاهد مسمومیت دانش‌آموزان خود بوده و به فهرست دیگر مدارس حادثه‌دیده اضافه شده‌اند. بعضی مادرها از نگرانی خود برای حضور فرزندانشان در کلاس درس می‌گویند؛ ترسی که از آذرماه شروع شد و در هفته اخیر هم شدت گرفته، اما همچنان ابهامی نگران‌کننده در پس آن دیده می‌شود. طبق اظهارات شهریار حیدری، نماینده مجلس، تاکنون ۹۰۰ دانش‌آموز از استان‌های مختلف مسموم شده‌اند، اما برخی تعداد مسمومیت‌ها را بیش از این می‌دانند. در همین راستا رئیس‌جمهور برای ریشه‌یابی فوری مسمومیت دانش‌آموزان به وزیر کشور دستوری را صادر کرد. البته همان موقع خبرهایی از دستگیری سه نفر در جریان مسمومیت‌ها رسانه‌ای شد که توسط فرمانده انتظامی و وزیر کشور به‌سرعت تکذیب شد.

بچه‌ها صدایی شنیدند و بعد مسموم شدند

مدارس هاجر و ۱۳ آبان در تهرانسر از مدارس دخترانه‌ای در تهران هستند که با این مسمومیت مواجه شدند و مادر یکی از دانش‌آموزان کلاس‌پنجمی مدرسه هاجر تهرانسر که روز گذشته در جریان مسمومیت دانش‌آموزان در حیاط مدرسه بیهوش شده به «شرق» می‌گوید: ساعت یک‌ربع به ۱۰ از مدرسه تماس گرفتند که دخترم حالش بد شده. رفتم مدرسه و متوجه شدم بعد از زنگ تفریح وقتی می‌خواسته سر کلاس برود، حالش بد شده و به زمین افتاده. دخترم می‌گفت زنگ تفریح چیزی را به حیاط مدرسه پرتاب کردند. بچه‌ها می‌گفتند وقتی پرت شده، صدایی داده ولی نفهمیدند چه بوده. کنار مدرسه دخترم، مدرسه ۱۳ آبان است و آنجا مسمومیت بیشتری اتفاق افتاده. دختر من قبل از اینکه سرش گیج برود و به زمین بیفتد، آن‌قدر بالا آورده بود که لباس‌هایش را در مدرسه درآورده بودند. وقتی هم که داشتم به طرف مدرسه می‌رفتم تمام خیابان قفل بود، پشت هم آمبولانس می‌آمد و می‌رفت، تمام پدر و مادرها جلوی مدرسه آمده بودند و هیچ‌کسی جوابی به ما نمی‌داد. هرکسی فقط به دنبال دختر خودش می‌گشت.

این مادر تأکید دارد که در مدرسه هاجر دختر من حالش از همه بدتر شده بود و اضافه می‌کند: وقتی رفتم مدرسه، دیدم دخترم روی تخت بهداری دراز کشیده و رنگش زرد زرد شده. من خودم دخترم را به درمانگاه صنیع‌خانی تهرانسر بردم و پرستار آنجا گفت دختر شما بیست‌وپنجمین نفری است که دچار مسمومیت شده و آمده تا به او اکسیژن بزنیم. ما مادرها با ترس به هر شماره‌ای که داشتیم تماس گرفتیم ولی اورژانس هم به ما گفت همه جا الان پر است و به کلینیک خصوصی بروید. یکی از بچه‌ها که کنار تخت دخترم بود، حالش خیلی بد بود و سرفه‌اش بند نمی‌آمد، دکترها گفته بودند ریه‌اش خیلی آسیب دیده. دختر من هم بعد از چند ساعت دچار دل‌پیچه و تب‌ولرز و سردرد شدید شده بود. حتی مدرسه با مادر بچه‌هایی که به این اندازه حالشان بد نشده بود تماس نگرفت، من خودم با چند مادر تماس گرفتم که بیایند و بچه‌ها را به خانه ببرند.

همچنین مادر این دختر کلاس‌پنجمی از نگرانی خودش و دیگر والدین برای حضور در مدرسه می‌گوید: الان همه ما اولیا تصمیم گرفتیم دیگر بچه‌ها را به مدرسه نفرستیم. یا کلاس‌ها را آنلاین کنند یا واقعا دیگر برای ما مهم نیست، اصلا یک سال بچه‌ها درس نخوانند، اصلا دیگر اعتمادی نداریم تا بچه‌ها را به مدرسه بفرستیم.

مادر دیگری که دو فرزند کلاس دوم و پنجمی در مدرسه هاجر دارد نیز به «شرق» می‌گوید: امروز جلوی هر دو مدرسه فاجعه بود. با مادرهای دیگر که حرف زدم، می‌گفتند به هیچ عنوان دیگر بچه‌ها را به مدرسه نمی‌فرستیم. حتی با معلم دخترم صحبت می‌کردم می‌گفت مادرها همه اعتراض داشتند و می‌گفتند دیگر بچه‌ها را به مدرسه نمی‌فرستیم. در مورد اینکه آیا کلاس‌ها را برای بچه‌ها آنلاین می‌کنند یا نه صحبت نکردند، اما واقعا حتی اگر کلاس‌ها را آنلاین هم نکنند ما تا پایان سال بچه‌ها را به مدرسه نمی‌فرستیم؛ چون حتی شنیدیم یکی از معلم‌ها هم حالش بد شده و به بیمارستان رفته است.

این حملات مشکوک است

درباره ماجرای مسمومیت‌های سریالی اخیر در مدارس دخترانه، ابوالفضل دلاوری، استاد علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبایی، به این نکته اشاره می‌کند که در روزهای اخیر برخی مقامات رسمی تا حدی پذیرفته‌اند که این اقدامات برنامه‌ریزی‌شده و عامدانه است. دلاوری به «شرق» می‌گوید: با توجه به معنا و منطق این اقدامات، از همان موارد اول هم ناظران و حتی عامه مردم تا حدی به عامدانه‌بودن ماجرا پی برده بودند. این اقدامات قطعا به وسیله شبکه‌ای شناخته یا ناشناخته با هدف خاصی صورت می‌گیرد. ازجمله احتمالات قوی این است که یک جریان افراطی سرمنشأ این اقدامات است. ردپاهای این جریان پیش از این اقدامات هم در بروز مخالفت با تحصیل زنان و دختران دیده شده بود.

دلاوی اضافه می‌کند: به هر حال در فضاهای شدیدا بحرانی اجتماعی و سیاسی، برخی نیروها و گرایش‌ها به سمت رادیکالیسم بیشتر می‌روند و در این مورد تفاوت چندانی میان اپوزیسیون و پوزیسیون وجود ندارد. در یکی، دو سال اخیر هم، مخصوصا این چند ماه، جریان‌های مخالف نظام مذهبی حاکم رادیکال‌تر شده‌اند؛ بنابراین انتظار می‌رود متقابلا برخی نیروهای دیگر هم افراطی‌تر شوند. جریان‌های مخالف تحصیل دختران کم نیستند. سال‌هاست این نیروها در کشورهای مختلف از نیجریه تا افغانستان فعال هستند و به چنین اقداماتی حتی از نوع شدیدتر و خشن‌تر آن دست می‌زنند. انگیزه‌های آنها نیز تا حدی روشن است؛ آنها هرگونه حضور زنان و دختران را در عرصه‌های اجتماعی و فضاهای عمومی ناپسند، گناه‌انگیز و خطرناک می‌بینند. در ایران نیز سابقه این نیروها به اولین روزهای تأسیس مدارس دخترانه در اوایل و سپس اواسط دوران قاجار برمی‌گردد. این نیروها در دوره‌های بحرانی فعال‌تر می‌شوند؛ چنان‌که در دهه ۱۳۲۰ نیز فعال شده بودند.

دلاوری ادامه داد: اینکه جریان مورد اشاره در ایران امروزه چه خاستگاهی دارد، چندان معلوم نیست. همچنین اینکه فعال‌شدن این جریان درست در کوران و پس از اعتراضات وسیع پاییز، معنایی سیاسی دارد و واکنشی به حضور فعال زنان و دختران در آن اعتراضات است یا نه باز هم چندان روشن نیست. چیزی که فعلا مشهود است، این است که نهادهای متولی نظم و امنیت اجتماعی تاکنون گزارش شفافی از اقدامات و توفیقات خود برای شناسایی و کنترل این جریان نداده‌اند و این موضوع بر شدت نگرانی‌های عمومی افزوده است.

این استاد دانشگاه در پاسخ به این پرسش که آیا می‌توان اقدامات مورد اشاره را نوعی تروریسم تلقی کرد، گفت: با توجه به مؤلفه‌های تروریسم که شامل اقدامات پنهان و سازمان‌یافته در جهت ارعاب یا نابودی فرد یا گروهی خاص است، می‌توان این اقدامات را تروریستی تلقی کرد. دلاوری در پایان اضافه کرد: هرگونه سهل‌انگاری و تأخیر در شناسایی، افشا و کنترل این جریان بسیار خطرناک است و علاوه بر تداوم و گسترش ترس و ناامنی به‌ویژه در میان دانش‌آموزان دختر و والدینشان، می‌تواند به سیاسی‌شدن مسئله و واکنش‌های عمومی منجر شود؛ همچنین می‌تواند باعث تشویق و تشجیع دیگر نیروهای افراطی و یکه‌تازی آنها در کشور شود.

والدین حق شکایت دارند

اما یکی از سؤالات مهم در چنین اتفاقاتی این است که قوانین جاری در چنین شرایطی چقدر حامی والدین این کودکان آسیب‌دیده جسمی و روانی است؟ موضوعی که یک حقوق‌دان به آن پاسخ می‌دهد. عبدالصمد خرمشاهی، وکیل دادگستری، با اشاره به اینکه امنیت جامعه و آسایش مردم یکی از مهم‌ترین وظایف دولت‌هاست، به «شرق» می‌گوید: در جلساتی که گذاشته می‌شود، درخصوص نوع سم و گازی که باعث مسمومیت دانش‌آموزان شده صحبت می‌کنند، در حالی که اولویت باید در جهت عامل یا عوامل ایجاد این حادثه و دست‌های پشت پرده باشد. شورای امنیت ملی کشور داریم که در رأس آن وزیر کشور است و همین‌طور نیروی انتظامی که مسئولیت ایجاد امنیت در جامعه را بر عهده دارد. در چند سال اخیر وضعیتی که همه‌چیز را تحت‌الشعاع قرار دهد، نداشتیم و این ماجرا می‌تواند به همه‌چیز لطمه بزند و حتی خود دولت را هم زیر سؤال ببرد. پس باید مسئولان امنیتی و انتظامی زودتر وارد ماجرا می‌شدند و با شفافیت تمام عواملی را که در این رابطه دخیل بودند، شناسایی می‌کردند. اساسا یکی از وظایف شورای امنیت کشور همین است که در چنین شرایطی، اخبار و گزارش‌ها را جمع‌بندی و تصمیم‌گیری کند. بنابراین انتظار مردم این است که افراد دخیل در این موضوع شناسایی شوند و با آنها برخورد شود.

این وکیل اضافه می‌کند: اولین کاری که خانواده‌ها می‌توانند انجام دهند این است که شکایت کنند. الان این ماجرا در مناطق مختلف شیوع پیدا کرده، بنابراین در کنار اقدامات دیگر که باید پیگیری شود، دادستان‌ها باید درباره اتفاقاتی به این شکل به‌عنوان مدعی‌العموم به ماجرا ورود کنند؛ کما اینکه دادستان کشور هم به احتمال عمدی‌بودن ماجرا تأکید کردند. بنابراین به نظر می‌رسد دادستان کل کشور، فرماندهی انتظامی کل کشور و سایر مقامات مسئول باید پیگیر ماجرا باشند و برخورد کنند. اگر قرار باشد مثل ماجرای اسیدپاشی مسکوت بماند، اعتماد و باور مردم خدشه خواهد خورد.

وزیر کشور:

نه کسی دستگیر شده، نه دانش‌آموزی فلج

وزیر آموزش و پرورش: بخش اعظم این موضوع ناشی از زمینه‌های ایجادشده به واسطه جو روانی در جامعه دانش‌آموزان و خانواده‌ها بوده

سیدابراهیم رئیسی صبح دیروز در جلسه هیئت دولت با اشاره به نگرانی‌های ایجادشده درباره مسمومیت تعدادی از دانش‌آموزان در برخی مدارس، به وزیر کشور مأموریت داد ضمن پیگیری و ریشه‌یابی هرچه سریع‌تر موضوع، از نتایج پیگیری‌ها اطلاع‌رسانی مستند و مستمر صورت گیرد تا نگرانی خانواده‌ها برطرف شود. بعد از حدود دو ماه، روز گذشته وزارت کشور دراین‌باره نشست خبری برگزار کرد و وزیر کشور در مورد وضعیت دانش‌آموزان مسموم‌شده توضیحاتی داد.

اگرچه خبرگزاری فارس پیش‌تر در خبری ادعا کرده بود که در مورد موضوع مسمومیت‌ها دو نفر بازداشت شده‌اند، وزیر کشور این موضوع را تکذیب کرد و گفت: تاکنون هیچ‌کس درباره مسمومیت‌ها دستگیر نشده و هیچ دانش‌آموزی هم در این رابطه فلج نشده و این ادعا کذب است.

او با بیان اینکه هیچ گزارشی از ماده سمی خاصی در این رابطه نداشته‌ایم، افزود: بخش اعظمی از این موضوع ناشی از ایجاد جو روانی در بین دانش‌آموزان و خانواده‌ها بوده است. او همچنین اعلام کرد که تاکنون منشأ این موضوع را پیدا نکرده‌اند. خبری که البته جدید نبود. او همچنین گفت: نیروهای امنیتی و اطلاعاتی اگر به سرنخ‌هایی دست یابند و افرادی که وابسته به هر گروهکی باشند، دستگیر شوند، اطلاع‌رسانی خواهد شد.

وزیر کشور در ادامه این نشست تأکید کرد: «مسئله ماجراجویی شخصی توسط عوامل اطلاعاتی در حال بررسی است». او رسانه‌های خارجی را هم مقصر دانست و بیان کرد: «دشمنان ما که علاقه دارند کشور را دچار مشکل کنند، خباثت خود را نشان می‌دهند که این بار با روح و روان عزیزان ما و خانواده‌های آنان بازی کرده‌اند و رسانه‌های مزدور این کار را به پیش می‌برند و متأسفانه با روح و روان دانش‌آموزان و خانواده‌های آنها بازی می‌کنند. متأسفانه برخی نیز در داخل و خارج از دستگاه تخصصی اظهارنظرهای مختلفی می‌کنند که دقیق نیست و باید مراقبت کنند که موجب هراس‌افکنی برای عزیزانمان و خانواده‌هایشان نشوند.

> وزیر کشور گفت: بخش اعظمی از این موضوع ناشی از ایجاد جو روانی در بین دانش‌آموزان و خانواده‌ها بوده است. او همچنین اعلام کرد تاکنون منشأ این موضوع را پیدا نکرده‌اند. خبری که البته جدید نبود. وحیدی گفت: نیروهای امنیتی و اطلاعاتی اگر به سرنخ‌هایی دست یابند و افرادی که وابسته به هر گروهکی باشند، دستگیر شوند، اطلاع‌رسانی خواهد شد

بی‌تردید کار توسط دستگاه‌های ذی‌ربط دقیق در حال بررسی است و اگر دستگاه‌های اطلاعاتی جزئیاتی از این موضوع پیدا کنند به اطلاع مردم خواهیم رساند».

او روایتی هم از تعداد دانش‌آموزان درگیرشده ارائه کرد: «حاصل‌جمع بررسی‌ها نشان داد درصد بالایی از آنچه تحت عنوان عارضه برای فرزندانمان رخ داده بود و حجم زیادی در حدود بالای ۹۰ درصد، مربوط به عوامل خارجی نبوده و ناشی از مواردی همچون استرس ناشی از طرح این موضوع بوده است. آن دسته از دانش‌آموزانی که علائمی همچون سردرد، سرگیجه و سوزش گلو داشتند و به بیمارستان منتقل شدند نیز اغلب آنها در یکی، دو ساعت اولیه بدون نیاز به درمان خاصی مرخص شدند.

تعدادی نیز حدود ۱۰ نفر که بیماری‌های زمینه‌ای داشتند برای حصول اطمینان خاطر بیشتر، زمان بیشتری در بیمارستان نگه داشته شدند و پس از آن مرخص شدند».

در این نشست یوسف نوری، وزیر آموزش و پرورش هم حضور داشت و از رسانه‌ها خواست جو را تلطیف کنند. او گفت: «با دستور رئیس‌جمهور مسئولیت بررسی این موضوع به وزیر کشور سپرده شد که بلافاصله جلسه ویژه این موضوع با حضور دستگاه‌های ذی‌ربط برگزار شد. بخش اعظم این موضوع ناشی از زمینه‌های ایجادشده به واسطه جو روانی در جامعه دانش‌آموزان و خانواده‌ها بوده، لذا رسانه‌های ما به عنوان ارکان تربیت باید جو را تلطیف کنند و بیشتر تلاش کنند که جریان تعلیم و تربیت به پیش برود».